

Sisäministeriön lausuntopyyntö

Asia: VN/6327/2022 Ehdotus hallituksen esitykseksi eduskunnalle arpajaislain muuttamisesta

Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry kiittää mahdollisuudesta esittää näkemyksensä arpajaislain muuttamisesta.

Esityksen tavoitteeksi on asetettu

- poistaa rahapeli tuotolla rahoitettujen toimintojen taloudellinen ja määrärahasoon liittyvä riippuvuus Veikkaus Oy:n tuotosta.
- vahvistaa rahapelihaittojen ehkäisyä ja vähentämistä yksinoikeusjärjestelmässä.

EHYT toteaa, että rahapelihaittojen ehkäisyn ja vähentämisen tulee olla rahapelijärjestelmän ja rahapelipolitiikan yksiselitteinen tavoite.

Sosiaali- ja terveysjärjestöjen osalta esityksen toteutuminen tarkoittaa sitä, että toiminnan taloudellinen ”riippuvuus” siirtyy valtion kehysjärjestelmään, jolloin avustusten tasosta ja jakautumisesta päättää kulloinkin eduskunta. EHYT on useiden muiden sote-järjestöjen tavoin tuonut esiin huolen siitä, että rahoituksen kohdentumisesta ja tasosta voi tulla toistuvan poliittisen väännön ja vaikuttamisen areena budjetin valmistelun yhteydessä. Hallituksen kehyspääöksessä rahoituksen taso tai sen kohdentaminen voi vaihdella poliittisten suhdanteiden mukaan. Ennakoimattomat muutokset avustustasoon tai käyttötarkoituksiin vaikeuttavat järjestöjen toiminnan ja talouden suunnittelua ja toteuttamista.

Kansalaisjärjestöjen riippumattomuus poliittisesta tai viranomaisten ohjauksesta on keskeinen osa vapaata pohjoismaista kansalaisyhteiskuntaa. **Uudistuksen yhteydessä on varmistettava, että ennustettavuudella ja vakaudelle luodaan laki- ja asetustasoisia perusteita ja vakauttavia mekanismeja.** Uudistusten vaikutusten arviointi on vaikeaa tässä vaiheessa, kun rahoitusmallin säädöstyö on kesken.

Sosiaalisissa ja terveysvaikutuksissa todetaan, että *”Esityksen arvioidaan selkeyttävän rahapelijärjestelmää vähentämällä merkittävästi nykyisten edunsaajien kiinnostusta ja pyrkimyksiä vaikuttaa rahapelipolitiikkaan. Tämä parantaisi mahdollisuuksia toteuttaa rahapelien toimeenpanoa koskevia haittoja ehkäiseviä ja vähentäviä politiikkatoimia.”*

EHYT huomauttaa, että kiinnostus ja pyrkimykset vaikuttaa rahapelipolitiikkaan eivät ole yksiselitteisesti huono asia. Toivomme, että uudistuksen jälkeenkin eri toimijoilla on kiinnostusta rahapelipolitiikkaan ja halua tuoda moniäänisiä näkemyksiä esiin demokraattisten ja läpinäkyvien prosessien kautta. Järjestöillä on runsaasti asiantuntemusta rahapelihaittojen ehkäisystä. Sen sijaan pyrkimykset vaikuttaa tuottojen lisäämiseen tai jakamiseen tai mihinkään yksityiseen taloudelliseen etuun ja hyötyyn on pystyttävä estämään.

Yhtenä vakauttavana mekanismina esitetään parlamentaarista neuvottelukuntaa rahoituksen ja toiminnan kehittämisen seurantaan varten. Yhteisymmärrysmuistiossa esitetään, että parlamentaarista neuvottelukunnasta tulee säätää lailla tai asetuksella ja neuvottelukunnalla tulee olla hallituskauden ylittävät toimikaudet. EHYT toteaa, että **parlamentaarinen neuvottelukunta on olennainen osa uutta rahoitusmallia ja välttämätön uuteen rahoitusmalliin liittyvien riskien minimoimiseksi.** Neuvottelukuntaa koskevat säädökset on tärkeä saada voimaan samassa yhteydessä uudistuksen kanssa.

Arpajaislain mukaan sisäministeriön yhteydessä toimii valtioneuvoston asettama rahapeliasioiden neuvottelukunta, jonka tehtävänä on seurata rahapelipoliittisten tavoitteiden toteutumista ja kehittämistarpeita. *”Neuvottelukunta seuraa ja arvioi rahapelitoiminnan eri osa-alueita, kuten esimerkiksi*

rahapelaamisesta aiheutuvia haittoja koskevan tilanteen kehitystä, rahapeli-toimintaan liittyvää säädösvalmistelua ja rahapelialan kansallisessa ja kansainvälisessä toimintaympäristössä tapahtuvia muutoksia. Neuvottelukunta toimii erityisesti rahapelijärjestelmään liittyvien eri toimijoiden tiedonvaihdon kanavana.”

Lakiluonnoksen perusteluissa esitetään, että kaikkien Veikkauksen tuotoista avustusta saavien yhteisöjen edustus poistetaan rahapeli-asian neuvottelukunnasta. Tämä muutetaan valtioneuvoston asetukseen. EHYT huomauttaa, että Veikkauksen tuotoista avustusta saavissa yhteisöissä on mukana myös **pelihaittatyötä tekeviä järjestöjä, joiden edustuksen EHYT toivoo olevan mahdollista neuvottelukunnassa pelihaittojen ehkäisyyn liittyvän tiedonvaihdon ja seurannan kannalta**. Pelihaittajärjestöt ovat tärkeä toimija neuvottelukunnan toimialalla, niillä on runsaasti asiantuntemusta ja tietoa rahapelaamisesta aiheutuvista haitoista ja toimintaympäristöstä. Pelihaittajärjestöjen sulkeminen pois neuvottelukunnasta ei ole perusteltua.

EHYT pitää hyvänä, että Veikkaus Oy:n tuotto otettaisiin jatkossa talousarvioon viimeisimmän vahvistetun tilinpäätöksen mukaisena, eikä tuoton määrälle asetettaisi jatkossakaan tavoitteita.

Esityksessä mainitaan, että *”Esityksellä ei arvioida olevan välittömiä vaikutuksia Veikkaus Oy:n tuottoon. Veikkaus Oy:n arvion mukaan esityksellä ei olisi myöskään vaikutusta rahapelaamiseen.”* Tämä vaikuttaa olevan hieman ristiriidassa sen kanssa, että koko rahoitusmallin uudistuksen tavoite on rahapelihaittojen ehkäisy. Rahapeliongelmien väheneminen ja haittojen ehkäisy tarkoittavat myös rahapelaamisen ja siihen käytetyn rahan vähenemistä. Toisin sanoen toimenpiteellä pitäisi olla nähdäksemme vaikutuksia myös Veikkauksen tuottoihin ja rahapelaamiseen.

Vaikutuksissa kotitalouksien asemaan arvioidaan olevan mahdollista, että *”uudistuksen myötä kansalaisten käsitys rahapelijärjestelmän tärkeimmästä tavoitteesta, haittojen vähentämisestä ja ehkäisystä, vahvistuisi.”* Jotta tähän tavoitteeseen päästään, on viranomaisten aktiivisesti viestittävä tästä tavoitteesta. Pelkkä uudistus itsessään ei muuta käsityksiä.

Sosiaalisia ja terveysvaikutuksia arvioivassa luvussa mainitaan, että *”rahapelipoliittisen ohjelman valmistelun yhteydessä selvitettävän rahapelihaittojen ehkäisyä ja vähentämistä tukevan erillismomentin käyttöönotto toisaalta lisäisi tähän [terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen] työhön kohdennettavia resursseja.”* Erillismomenttia ei esitetä käytettäväksi sosiaali- ja terveysalan järjestöjen rahoitukseen, mutta se toki tukee muilta osin rahapelihaittatyötä. **EHYT pitää erittäin tärkeänä, että rahapelipoliittisen ohjelman toimeenpanelevassa ryhmässä on mukana rahapelihaittatyötä tekeviä järjestöjä.**

Helsingissä 17.5.2022

Ehkäisevä Päihdetyö EHYT ry

Marja Pakarinen, va. toiminnanjohtaja

Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry toimii koko maassa ja koko väestön parissa terveiden elämäntapojen edistämiseksi. Alkoholiin, tupakkaan ja huumeisiin liittyvän ehkäisevän työn ohella EHYT ry ehkäisee pelaamisesta syntyviä haittoja. Työmme pohjautuu tutkittuun tietoon ja näyttöön perustuviin menetelmiin.